

CEPV2001

K

1 I poznal⁽ⁿ⁾ člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“ (n) Nejde o poznání intelektuální, nýbrž o poznání důvěrné, o styk muže a ženy (sr v Gn 4:17 Gn 4:25 aj.). ([: 1J 3:12 Ju 1:11 :: Ž 127:3])

2 Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem. ([: Gn 37:2 Ž 78:71 Ez 34:23 : Ž 23:1 J 10:11 J 10:14 : 1S 11:5 Za 13:5])

1 Adam pak poznal Evu ženu svou, kterážto počavši, porodila Kaina a řekla: Obdržela jsem muže na Hospodinu.

2 A opět porodila bratra jeho Abele. I byl Abel pastýř ovcí, a Kain byl oráč.

- Když muž v bibli poznal ženu, znamená to nejintimnější poznání, tedy pohlavní styk. (viz. výklad. pozn.) V hebrejštině slovo *poznal* má význam prožitku, ne jako v naší kultuře poznání intelektuální.
- **Kain** je první lidský potomek. Jeho jméno můžeme přeložit jako *Vlastnění* nebo *Získání*, ale také *Tepající* (počátek černého řemesla), *výkovek*, *tlouci* do rytmu – hudba či tlouci se do prsou – *nářek*. Vzhledem k tomu, co řekla Eva bych se přiklonil k překladu *Získání*. Ale ani význam Tepající není od věci, přihlédnou-li ke způsobu zavraždění Abela. Eva si pravděpodobně myslela, že její prvorozený syn je Hospodinem slibované símě, jež S. rozdrtí hlavu. Odtud by mohl ale také pramenit význam Kainova jména jako Tepající – ve smyslu drtit hlavu. Kain však zklamal Eviny naděje a místo Satanovi rozdrtil hlavu svému bratru Abelovi a to pravděpodobně doslova.
- **Abel** - (H) *Pomíjení* (Horský vánek, Milha, Marnost). Význam jména je velmi výstižný, vzhledem k Abelově následujícímu osudu, ale i ke způsobu života (pastýři se pohybují z místa na místo). Ovšem je možné, že toto jméno dostal i z důvodu jiného. Vezmeme-li v úvahu předchozí úvahu o tom, že Eva viděla v Kainovi prorokovaného Mesiáše, který je navrátí zpět do Edenu, pak druhý syn byl „zbytečný“ (marný).
- Zatímco Kain byl díky tomu, co si vybral za způsob obživy, připoután a závislý na půdě jeho bratr Abel se stal pastýřem, což prakticky koresponduje s jeho jménem.
  - o Abela bychom mohli nazvat prototypem člověka závislého na Bohu. Jen takový si totiž dokáže uvědomit svoji pomíjivost a veškeré své pachtění nasměruje k Bohu. Ve chvíli uvědomění si své pomíjivosti se dokáže zbavit závislosti na materiálu (v případě Kaina – půdě) a odpoutat se od něj. Tím se dostává z horizontální roviny do vertikální.
  - o Kain je naopak prototypem dnešního člověka, který je většinou materialista, ateista, konzument.

3 Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. ([: Dt 26:2 Dt 26:10])

4 Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, ([: Ex 13:2 Nu 18:17 Lv 3:3 Ex 33:19 > Žd 11:4])

5 na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. ([: Ž 51:18n Př 21:27; Př 19:3 Př 27:4])

6 I řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? ([: Jon 4:4 Kaz 7:9 Ef 4:26n Ef 4:31])

7 Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“ ([: Ž 4:7 Jb 11:15 Jb 22:26n; Ez 33:11 Kaz 8:12n; Jk 5:9 1P 5:8 :: Zj 3:20; Ř 6:12])

3 Po mnohých pak dnech stalo se, že obětoval Kain z úrody zemské oběť Hospodinu.

4 Ano i Abel také obětoval z prvorozených věcí stáda svého, a z tuku jejich. I vzhlédl Hospodin na Abele a na oběť jeho.

5 Na Kaina pak a na oběť jeho nevzhlédl. Protož rozlítl se Kain náramně, a opadla tvář jeho.

6 I řekl Hospodin Kainovi: Proč jsi se tak rozpálil hněvem? A proč jest opadla tvář tvá?

7 Zdalíž nebudeš příjemný, budeš-li dobře činiti? Pakli nebudeš dobře činiti, hřích ve dveřích leží; a pod mocí tvou bude žádost jeho, a ty panovati budeš nad ním.

- První obětování Hospodinu. Po prvním přečtení si možná řekneme, jaký byl rozdíl v obou obětech? Proč Hospodin neshlédl na Kaina a jeho oběť? Vysvětlení je možná ve verši 7. Bůh utěšuje Kaina a současně mu i doporučuje, aby konal dobro. Zdá se, že Kainův život nebyl úplně v pořádku. Také se zde poprvé vyskytuje slovo hřích. Je až s podivem jak brzy po dokonalém stvoření se objevuje hřích a následně vražda.
  - o Midraše říkají, že zatímco Abel předložil před Boha ty nejlepší prvorozené kusy ze svého stáda, tak Kain přinesl to nejhorší ze své úrody.
  - o Existuje i názor, že Kain nepředložil Bohu správnou (živou) oběť jako Abel.
  - o Není zde zmínka, jak dlouho trvalo, než k vraždě došlo, jak dlouho nosil Kain Bohu milou oběť, než došlo k odmítnutí. Snad se v něm objevila chamtivost spolu s rostoucím majetkem nebo už byl takový od počátku. To ale není důležité jako čin, který spáchal
  - o Napadá mě ještě jedna věc. Výklady praví, že první lidé byli vegetariáni, ale jak tomu bylo u Abela, když bylo normální, že zabíjel své ovce, aby je předložil Bohu. Nemohl stejně být i konzumentem masa, když nebyl zemědělec? Zde stojí za srovnání verše z Gn 9,2-7

8 I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi^(o)... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. (o) Text Kainovu řeč neuvádí; nezáleží na slovech, skutek je výmluvný sám o sobě. + „Pojďme na pole“, S, O' ~ T, V. ([[Př 12:6](#) [Př 26:23nn](#) : [Jk 1:15](#); : [1J 3:16](#)])

9 Hospodin řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Odvětil: „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?“ ([[Ž 10:13](#); : [Ez 3:17](#)])

10 Hospodin pravil: „Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země. ([[Jon 1:10](#); [Dt 32:43](#) [2Kr 9:26](#) [Ž 9:13](#) : [Zj 6:10](#) [Mt 23:35](#) [Žd 12:24](#)])

11 Nyní budeš proklet a odvržen od země, která rozevřela své ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra. ([[Gn 3:17](#)])

12 Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá svou sílu. Budeš na zemi psancem a štvancem.“ ([[Lv 26:20](#) [Lv 26:36](#) [Ž 107:34](#) : [Jr 4:1n](#)])

13 Kain Hospodinu odvětil: „Můj zločin je větší, než je možno odčinit. ([[Mt 27:4n](#)])

14 Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tvář. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.“ ([[Jb 15:20](#) [Jb 15:25](#); [Gn 9:6](#) [Př 28:17](#)])

15 Ale Hospodin řekl: „Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou.“ A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde, nezabil. ([[Lv 26:18](#) [Ž 79:12](#) : [Mt 18:21n](#); : [Ez 9:4](#) [Ez 9:6](#) : [Zj 14:9](#) [Zj 14:11](#)])

8 I mluvil Kain k Abelovi bratru svému. Stalo se pak, když byli na poli, že povstav Kain proti Abelovi bratru svému, zabil jej.

9 I řekl Hospodin Kainovi: Kdež jest Abel bratr tvůj? Kterýž odpověděl: Nevím. Zdalíž jsem já strážným bratra svého?

10 I řekl Bůh: Co jsi učinil? Hlas krve bratra tvého volá ke mně z země.

11 Protož nyní zlořečený budeš i od té země, kteráž otevřela ústa svá, aby přijala krev bratra tvého z ruky tvé.

12 Když budeš dělati zemi, nebude více vydávati moci své tobě; tulákem a běhounem budeš na zemi.

13 I řekl Kain Hospodinu: Většíť jest nepravost má, než aby mi odpuštěna býti mohla.

14 Aj, vyháníš mne dnes z země této, a před tváří tvou skrývati se budu, a budu tulákem a běhounem na zemi. I přijde na to, že kdo mne koli nalezne, zabije mne.

15 I řekl mu Hospodin: Zajisté kdo by koli zabil Kaina, nad tím sedmnásobně mštno bude. Pročež vložil Hospodin znamení na Kaina, aby ho žádný nezabil, kdo by jej koli nalezl.

- Není důležité, co Kain bratrovi řekl, podstatné je, co udělal. Je tím pravděpodobně naznačeno, že byl, v té chvíli již pro bratrovraždu rozhodnut. Kain *promluvil* svým činem.
- Dále lze z textu vyčíst, že Abel opustil svoje přirozené prostředí (pastviny) a šel za Kainem do jeho prostředí (pole). Zde mě napadla ještě jedna myšlenka – pastviny jsou většinou hůře přístupná místa (pahorky, hory), to asi do potopy nebylo obvyklé, ale už tehdy mohl být zemský povrch zvlněný. Zatímco zemědělství se odehrává především v nížinách a kolem řek. Abel tedy *sestoupil* na pole ke Kainovi. To samo o sobě už něco naznačuje, neboť pobyt ve vyšších polohách se obecně považoval za bližší Bohu. Mohli bychom tedy říci, že Abel sestoupil, vzdálil se od Boha a stálo ho to život. Kain naopak využil své přirozené prostředí ke spáchání vraždy. Je natolik spjat se zemí – půdou, že zde pohřbívá zabitého bratra v domnění, že zem vraždu ukryje. Ano, před lidmi možná, ale ne tak před Bohem, který mu to záhy připomíná.
- Hospodin postupuje stejným způsobem, jako u Kainových rodičů, ptá se, jakoby nic nevěděl. Kain zapírá a navíc předstírá absolutní nezáměr. Mohli bychom říci, že se chová drze. Podepisuje sám nad sebou svůj ortel. Je zbaven toho, na čem mu tolik záleželo a v co tolik důvěřoval – úrodné půdy, ze které byl živ, na kterou spoléhal, jež se mu stala bohem. Adam měl z této půdy dobývat chléb v trápení, ale to byla aspoň záruka, že bude mít co jíst. Kainovi je odňata i tato malá naděje (v. 12) a stává se štvancem na zemi.
- Za zmínku stojí i rozhovor Kaina s Bohem, z něhož v podstatě vyplývá, že za vše může Bůh. Kain nelituje, naopak Bohu vyčítá, že ho vyhnal ze země a každý ho bude moci zabít. I na to má Bůh řešení. Smrt by byla pro Kaina příliš snadným řešením a navíc by se někdo jiný dostal do podobné situace jako on. Ne, Kain bude žít dále pod ochranou Božího znamení. Z toho vyplývá ještě jeden závěr – soud nad člověkem náleží jej a jen Bohu, ne lidem.
  - o Bůh slibuje Kainovi ochranu, když prohlašuje, že kdo by Kaina zabil bude postižen sedmeronásobnou pomstou (opět č. 7). Navíc tím zabraňuje dalším krveprolitím z důvodu pomsty. Násilí plodí násilí a tak by se rozpoutal řetězec vraždění, jehož společným jmenovatelem by byla pomsta. (:[Dt 4,41.42](#))
  - o Znamení (*tav – psaný podobně jako kříž – Výklady ke SZ – ČBS*) není blíže specifikováno, takže je možno se pouze, na základě textu, domnívat, že šlo o znamení viditelné (pro potencionálního mstitele), neodstranitelné (tetování, vypálené). Ač se na první pohled zdá, že znamení bylo symbolem vyvržení ze společnosti, není tomu tak. Bůh tímto označením daroval Kainovi život, tedy to nejcenější, co my, lidé máme. Bylo mu odňato pozeňání zemědělce a tak se stává kočovníkem, ale není Bohem zavržen. Tento úděl si Kain vybral sám, když, jak se dočteme dále, utekl od Boží tváře.

16 Kain odešel od tváře Hospodinovy a usadil se v zemi Nódu, východně od Edenu. ([[Ž 1:4n](#)])

17 I poznal Kain svou ženu, ta otěhotněla a porodila Enocha. Tu se dal do stavby města a nazval to město Enoch, podle jména svého syna. ([[Gn 5:18](#) [Gn 5:24](#); [Gn 10:11](#) [Gn 11:4](#) [Ž 49:12](#)])

16 Tedy odšed Kain od tváří Hospodinovy, bydlil v zemi Nód, k východní straně naproti Eden.

17 Poznal pak Kain ženu svou, kterážto počala a porodila Enocha. I stavěl město, a nazval jméno města toho jménem syna svého Enoch.

18 Enochovi se narodil Írad, Írad zplodil Mechújáela^(p), Mechújáel^(p) zplodil Metúšáela, Metúšáel zplodil Lámecha. (p) H. podává dvojí pravopis jména. ([: Gn 5:25nn])

19 Lámech pojal dvě ženy; jedna se jmenovala Áda a druhá se jmenovala Síla.

20 Áda porodila Jábala, který se stal praotcem těch, kdo přebývají ve stanu a u stáda.

21 Jeho bratr se jmenoval Júbal; ten se stal praotcem všech hrajících na citeru a flétnu.

22 Také Síla porodila, a to Túbal-kaina, mistra všech řemeslníků obrábějících měď a železo. Sestrou Túbal-kainovou byla Naama.

23 Tu řekl Lámech svým ženám: „Ádo a Sílo, poslyšte můj hlas, ženy Lámechovy, naslouchejte mé řeči: Zabil jsem muže za své zranění, pacholíka za svou jizvu.

24 Bude-li sedmeronásobně pomstěn Kain, tedy Lámech sedmdesátkrát a sedmkrát.“ ([: Mt 18:22])

18 I narodil se Enochovi Írad, a Írad zplodil Maviaele, Maviael pak zplodil Matuzaele, a Matuzael zplodil Lámecha.

19 Vzal sobě pak Lámech dvě ženy; jméno jedné Ada, a jméno druhé Zilla.

20 I porodila Ada Jábale, kterýž byl otec přebývajících v staních a stádo pasoucích.

21 A jméno bratra jeho Jubal; ten byl otec všech hrajících na harfu a nástroje hudebné.

22 A Zilla také porodila Tubalkaina, kterýž byl řemeslník všelikého díla od mědi a od železa. Sestra pak Tubalkainova byla Noéma.

23 I řekl Lámech ženám svým, Adě a Zille: Slyšte hlas můj, ženy Lámechovy, poslouchejte řeči mé, že jsem zabil muže k ráně své a mládence k zsinalosti své.

24 Jestližeť sedmnásobně pomstěno bude pro Kaina, tedy pro Lámecha sedmdesátekrát sedmkrát.

- Kain odešel od tváře Hospodinovy – co to znamená? Zdá se, že Kain zanevřel na jediného Boha a přestal ho uctívat, věřit mu, což mohl být dost dobře začátek pohanského kultu. Za povšimnutí stojí místo, kde se usadil a jež možná vysvětluje Gn 3,24. Že by právě proto postavil Bůh anděly s ohnivými meči k východní straně Edenu? Nenasvědčuje to, že Kain uvnitř stále s Bohem počítá, že jeho odejití od Jeho tváře je jen gesto a že stavbou města poblíž Edenu chce být Bohu co nejbližší? Tóra o tomto nehovoří a jsou to pouze domněnky.
  - o země Nód: (H) Země bloudění či putování – jak příznačné pro Kainův úděl.
- Zde se Kainovi narodil první (?) syn Enoch, po němž pojmenoval město, které začal stavět.
  - o jméno Enoch znamená Zasvěcený (H). Fakt, že po něm Kain pojmenoval město by mohlo znamenat dvě věci:
    - a) že Enoch jako prvorozený byl určen – zasvěcen Bohu (kněz ?), což bylo u Izraele běžné (Ex 13,2), což ovšem odporuje tvrzení, že Kain odešel od tváře Hospodinovy.
    - b) to, že Enoch byl jako prvorozený obětován a na něm pak postaveny základy města, což byla tehdy běžná praktika, před níž Bůh Izraelce varuje (Jz 6:26, 1. Kr 16:34). K tomu mě vedlo to, co bylo již napsáno výše, že Kain nepředložil Bohu tu „správnou – živou“ oběť. Mohl se tedy domnívat, že smrt jeho syna je dostatečně velká oběť k usmíření Boha. Navíc je Kain považován za prvního stavitele města a je možné, že odtud pramení již výše zmiňovaná pohanská tradice stavby měst na obětech prvorozenců.
- Zanedlouho se v Kainově linii objevuje mnohoženství (v. 19.) Zdá se, že Lámech si mnohé vysvětluje po svém. Je to patrné z jeho svérázného vysvětlení vraždy pacholíka. Zřejmě celou záležitost pochopil tak, že za vraždu nebude potrestán on, ale naopak ten, kdo by jej chtěl zabít a to dokonce sedmdesátkrát sedmkrát.
  - o Lámech zmiňuje zranění nebo jizvu. Není jasné, že se jedná o totéž znamení, jaké obdržel Kain od Boha, i když následující vysvětlení svého činu tomu nasvědčuje.

25 I poznal opět Adam svou ženu a ta porodila syna a dala mu jméno Šét (to je »Do klína« vložený). Řekla: „Bůh mi vložil do klína jiného potomka místo Ábela, kterého zabil Kain.“

26 Šétovi se narodil syn; dal mu jméno Enóš. Tehdy se začalo vzývat jméno Hospodinovo. ([: Sf 3:9 Ž 116:17n])

25 Poznal pak ještě Adam ženu svou, i porodila syna a nazvala jméno jeho Set; nebo řekla: Dal mi Bůh jiné símě místo Abele, kteréhož zabil Kain.

26 Setovi pak také narodil se syn, a nazval jméno jeho Enos. Tehdáž začalo se vzývání jména Hospodinova.

- Zajímavé, že je tolik prostoru věnováno „hříšné“ Kainově větvi a jakoby dodatek je zmíněno narození Šéta (H) - Základ (nového pokolení), Položení (do klína), Dosazení (za bratry) a následně jeho syna Enóše (H) – Člověk, Lidská bytost, za kterého se začalo vzývat jméno Hospodinovo.